

Natursten har genom århundraden visat sin uthållighet i vår utemiljö. Den goda beständigheten och förmåga att åldras vackert är naturstenens stora tillgångar. Natursten är ett uråldrigt material som använts för att belägga gator och torg, murar, trappor, monument i hundratals, ja i vissa kulturer tusentals år. Ändå finner den alltjämt nya användningar beroende på att stenindustrin utvecklar nya tekniker att bryta och bearbeta stenen. Utbudet av natursten har genom import ökat lavinartat på senare år, varför det finns mycket bra och dålig sten på marknaden. Det gäller nu verkligen att som köpare/beställare se upp att får rätt sten på rätt plats. Det nordiska klimatet är tufft och ställer stora krav.

Natursten - tidlös kulturbärare som skapar karaktär

Rubbelmur av granit tidlöst hantverk

Innergård med flammad klaksten och kalkstensblock.

Upphöjd planteringsyta med kalkstensmur på gård med kalkstenplattor

Genom sitt långa bruk i människans tjänst hjälper natursten till att ge en park, ett torg eller en gata dess karaktär och identitet. Den binder ihop historia med framtid. Det har att göra med materialet i sig självt, dess skönhet och beständighet, men det väcker också tankar kring omsorg och bearbetning, timmar av slit av skickliga hantverkare.

Svensk natursten uppskattad i Europa

Produktionen i Europa av olika naturstensprodukter sysselsätter nästan en halv miljon människor, säger Kurt Johansson, vd på Marmor & Granit AB i Kristianstad och ordförande i Sveriges Stenindustriförbund. Väl insatt i stenindustrins olika förutsättningar i de flesta av Europas länder. Detta efter att under två års tid varit president i den Europeiska Stenfederation, EUROROC.

- Sverige är det land som använder minst natursten per capita, berättar Kurt Johansson. Dock är den svenska stenen mycket uppskattad ute i Europa och världen.

Klarar de stora påfrestningar som den nordiska utemiljön ställer

- Cirka 80 % av den totala stenanvändningen i Sverige är relaterad till den offentliga miljön, säger Kurt. Uppskattningsvis 60 % av all natursten används i utemiljö. Natursten är ju ett material som är väl lämpat för att klara av de stora påfrestningar som finns i de offentliga rummen, på gator, torg och i parker. På sådana platser möts och färdas många människor och det sker fordonstransporter även av tungt slag. Klimatpåfrestningar från regn, vind, sol och frost

är också påtagliga. Miljöpåfrestningar som surt nedfall, tösaltning och sandning utgör ytterligare belastande faktorer. Sammantaget innebär det hårda slitaget i den offentliga miljön att natursten med sina kvalitativa egenskaper ofta är ett lämpligt val. Men det gäller att använda rätt stensort med rätt ytbearbetning för den aktuella applikationen. SP, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut arbetar tillsammans med Sveriges Stenindustriförbund med att ta fram bättre kriterier för kvalitetsbedömning av natursten.

Ökat intresse för natursten i privata trädgårdsmiljöer

- Vi ser idag ett starkt ökande intresse för den privata utemiljön, betonar Kurt. Trädgården, gårdsplanen, entrén och andra delar av tomten betraktas som en förlängning av vardagsrummet och en värdefull miljö i den privata sfären. Här kan natursten användas med samma fördelar som i den offentliga parken. Trädgården har emellertid normalt en lägre belastning och riskerar inte samma påkänning. Möjligheterna att välja stensort blir därför betydligt större och tunnare dimensioner kan användas. För altaner, gångytor, trädgårdskantstöd och trappor fungerar de flesta stensorter bra medan garageuppfarter och biluppställningsplatser ställer motsvarande krav på ytskikten som i det offentliga rummet. Stödmurar och begränsningsmurar av natursten ger ett gediget intryck, kräver mycket lite underhåll och ger därför låga förvaltningskostnader, avslutar Kurt Johansson.

Natursten eller konstgjord sten?

- Det finns stor kunskapsbrist då det gäller natursten hos arkitekter, konstruktörer, entreprenörer och privata kunder. Natursten har stora möjligheter men också vissa begränsningar. Det gäller att undvika fallgroparna, som har blivit många i och med det ökande utbudet av nya okända stensorter, betonar Kurt. Sveriges Stenindustriförbund arbetar därför mycket med att ta fram korrekt informationsmaterial. Vår "bibel" Stenhandboken uppdateras kontinuerligt och är ett gott verktyg för den som vill vara säker på att använda rätt stensort på rätt sätt.

Många leverantörer vill kalla sitt material natursten trots att det inte är det och många kunder kan inte skilja mellan naturstensten och konstgjord sten. Naturstensindustrin i hela Europa har därför tagit fram en logotyp "Natursten" för att betona skillnaden mot andra material. De som använder denna logotyp på sin produkt måste kunna garantera äkthet.

Ny professur i ämnet Natursten

Som ett ytterligare steg i att förbättra kunskapen, inte minst hos de studenterna har på SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, Alarp, har just nu inrättats en adjungerad professur i ämnet "Natursten som bygg och anläggningsmaterial". Det är just Kurt Johansson som tillträder denna befattning. Härifrån skall man serva arkitekt-

och byggnadsingenjörsutbildningen flera universitet och högskolor då det gäller detta ämne. ■

Kurt Johansson, nyutnämnd professor på SLU

Håll utkik efter denna symbol när du söker natursten! Det är endast medlemmar i branschorganisationen som får använda den

Ajour Trading Sweden AB	www.ajourtrading.com
Bohus Gatsten & Kanststen AB	www.bohus-gatsten.se
Bohus Sten AB	www.anderssonsstenprodukter.com
Bohusläns Koop. Stenindustri	www.bohus-gatsten.se
Borghamns Natursten AB	www.borghamnssten.se
Borghamns Stenförädling AB	www.borghamns-stenforadling.se
City Sten AB	www.citysten.se
Emmaboda Granit AB	www.emmabodagranit.se
Fyrstad Stenprodukter AB	-
Hallindens Granit AB	www.hallindensgranit.se
House of Floors Sweden AB	www.houseoffloors.se
Jananders Consulting AB	www.jananders.se
Kungälv's Natursten AB	www.kungalvsnatursten.se
Landernäs Marmor Eft. AB	www.landernas.se
Marmor & Granit AB	www.marmorgranit.se
Mysinge Stenhuggeri AB	www.mysingesten.se
Naturstenskompaniet Sverige AB	www.naturstenskompaniet.se
Nordisk Byggsten AB	www.byggsten.se
Nordskiffer AB	www.nordskiffer.com
Norrsten AB	www.norrsten.se
Scanstone AB	www.scanstone.com
Sjöström Stenförädling AB	www.sjostromstenforadling.se
Skifferforum Vänersborg AB	www.skifferforum.se
Skifferspecialisten AB	www.skifferspecialisten.se
Skånemarmor AB	www.skaniemarmor.se
Slite Stenhuggeri AB	www.slitesten.se
Stenentreprenader i Hesselholm AB	www.stenentreprenader.se
Stenkompetens Svenska AB	-
Södermalms Sten, AB	www.sodermalmsten.se
VE STEN AB	www.ve-sten.se

www.sten.se

Sveriges Stenindustriförbund

Industrigatan 6
291 36 KRISTIANSTAD
Tel: 044-20 97 80
Fax: 044-20 96 75

